

A Manresa es parlen prop d'un centenar de llengües

REPORTATGE. El gran increment de població estrangera que s'ha produït a Catalunya durant la primera dècada del segle XXI ha canviat notablement el panorama lingüístic del país: actualment s'hi parlen prop de 300 llengües. A Manresa, l'estimació dels experts és que se n'hi parlen prop d'un centenar, fet que ens porta a analitzar com s'atén la diversitat lingüística a la ciutat i el paper del català com a llengua de cohesió social en aquest marc multilingüe.

Normal

0

21

false

false

false

ES

X-NONE

X-NONE


```
/* Style Definitions */  
table.MsoNormalTable  
{mso-style-name:"Tabla normal";  
mso-tstyle-rowband-size:0;  
mso-tstyle-colband-size:0;  
mso-style-noshow:yes;  
mso-style-priority:99;  
mso-style-parent:"";  
mso-padding-alt:0cm 5.4pt 0cm 5.4pt;  
mso-para-margin-top:0cm;  
mso-para-margin-right:0cm;  
mso-para-margin-bottom:10.0pt;  
mso-para-margin-left:0cm;  
line-height:115%;  
mso-pagination:widow-orphan;  
font-size:11.0pt;  
font-family:"Calibri","sans-serif";  
mso-ascii-font-family:Calibri;  
mso-ascii-theme-font:minor-latin;  
mso-hansi-font-family:Calibri;  
mso-hansi-theme-font:minor-latin;  
mso-fareast-language:EN-US;}
```

A finals d'octubre s'ha fet pública l'anàlisi del primer semestre de 2015 de la població immigrada de Manresa, elaborada pel Programa d'Acollida de l'Ajuntament, segons la qual de les 75.288 persones empadronades n'hi ha 11.846 (15,73%) d'estrangeres, que provenen de 103 estats diferents. És una xifra en constant evolució, que va experimentar un creixement extraordinari en la primera dècada del segle XXI -el maig de 2001 eren 2.534 ciutadans (3,9%), de 45 estats diferents-- i que actualment torna a retrocedir, encara que en continuïn arribant de nous. Josep Vilarmau, coordinador del Programa d'Acollida, remarca que cal tenir en compte que molts ciutadans d'origen estranger han obtingut darrerament la nacionalitat espanyola, especialment els procedents de l'Amèrica del Sud i del Centre.

Aquest augment de població estrangera ha comportat un increment espectacular de la diversitat lingüística a la ciutat, tot i que aquesta dada no es pugui extrapolar directament perquè hi ha estats que comparteixen una mateixa llengua, com ara l'anglès o l'espanyol, i també n'hi ha molts que tenen una gran diversitat lingüística, com seria el cas de Rússia, l'Amèrica del Sud o bona part del continent africà. El Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades del departament de Lingüística General de la Universitat de Barcelona (GELA), que treballa per promoure les llengües amenaçades i donar a conèixer la diversitat lingüística, té inventariades fins ara entre la gent que viu a Catalunya 288 llengües diferents, que van des de l'aimarà fins al zapoteca, passant per llengües tan conegudes com el xinès, l'anglès o l'italià o llengües menys conegudes, com el kannada (llengua originària de l'Índia), el txol (originària de Mèxic) o la llengua de signes senegalesa (originària del Senegal).

Diversitat lingüística

Segons les dades provisionals de 30 de juny de 2015 de la darrera anàlisi semestral de la població immigrada a Manresa, pendents d'acceptació final de l'INE, els col·lectius de ciutadans estrangers més nombrosos són el dels marroquins, que representen el 45,72% del total dels immigrants - gairebé la meitat de la població estrangera--, seguit del dels romanesos (11,96%), els xinesos (5,17%), els senegalesos (4,27%), els bolivians (2,42%), els equatorians (2,33%), els polonesos (2,11%), els ucraïnesos (1,77%), els colombians (1,50%) i els italians (1,36%).

Per àrees, destaquen els ciutadans provinents del Magrib (5.451, de 4 països) i l'Àfrica subsahariana (1.035, de 18 països), també els de l'Europa de l'Est (2.292, de 18 països), els d'Amèrica del Sud (1.329, de 10 països) i Amèrica del Centre (423, d'11 països), i els del Pròxim i Mitjà Orient (143, de 16 països) i l'Orient Llunyà (769, de 12 països). En canvi, de la resta de l'Europa Occidental només hi ha 395 empadronats, de 18 països, a més de 28 nord-americans i 3 ciutadans d'Oceania (2 països). L'estudi destaca la lleugera pèrdua de població immigrada, paral·lela a la crisi econòmica que es fa sentir en el col·lectiu més nombrós, el provinent del Marroc, però també en d'altres com ara el dels senegalesos.

Encara que no hi ha dades lingüístiques fiables del conjunt de la població -aquesta és una qüestió que actualment no recull el padró municipal ni el cens--, la filòloga Carme Junyent, fundadora del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA), ens diu que ?en una estimació d'urgència de les llengües que es parlen a Manresa, me'n surten 55, però segurament són més, de 80 a 100?.

Junyent, lingüista especialitzada en el coneixement de les llengües del món, remarca que ?al cens no surten les dades del països dels quals hi ha menys de 4 persones a Manresa, però hi ha països d'on hi ha prou gent i on podríem trobar més llengües, com ara Nigèria, Rússia, Guinea, l'Índia, Ghana i el Camerun. Bangla Desh i el Nepal són un cas similar als anteriors però no compten amb tants manresans?. Per a Junyent, és una estimació a la baixa, ?perquè no hem fet recerca a

Manresa?. La lingüista conclou que ?tot el que es pot dir és que és molt probable que aquestes llengües tinguin parlants a Manresa, però ningú no ho ha comprovat?.

El paper del català

Segons l'Enquesta d'usos lingüístics de la població per al 2013, a les comarques centrals de Catalunya (Bages, Berguedà, Osona, Solsonès i Alta Segarra) el català és la llengua inicial per al 49,1% de persones de 15 anys i més, el castellà ho és per al 37,1%, i tant el català com el castellà són la llengua habitual per al 3,4% de la població, però el 9,5% té altres llengües com a llengua inicial i les més freqüents són l'àrab, el romanès i l'amazic.

Per debatre les experiències dels nouvinguts amb l'aprenentatge del català, el Consell Municipal d'Interculturalitat i Migracions organitza des del 2006 unes jornades formatives, adreçades a professorat, voluntariat i tècnics que treballen en la formació lingüística de la població immigrada. Aquest any, les sessions es van fer el passat 30 d'octubre, al Casino, i hi van participar representants del Centre de Normalització Lingüística Montserrat, el Centre de Formació d'Adults Jacint Carrió, la Federació d'Associacions de Veïns de Manresa, Càritas, els Centres de Cultura Popular i l'Ajuntament. La jornada es va cloure amb una ponència de Bàrbara Akayi Leke, presidenta de l'Associació Africana de Solidaritat, sobre Pidgin: llengua franca. Cameroon pidgin english. Un exemple a l'Àfrica occidental equatorialiana.

Sobre el paper de la llengua catalana en un marc multilingüe, Núria Brugarolas, directora del CNL Montserrat, destaca la feina d'acolliment lingüístic que es fa des del centre, en un programa que pretén, a través de l'aprenentatge de la llengua, ?facilitar la integració social de les persones immigrades, facilitar la igualtat d'oportunitats i evitar situacions d'exclusió i per tant, facilitar la cohesió social?. A més d'organitzar cursos de tots els nivells, el CNL Montserrat té com a objectius ?conèixer l'evolució dels inscrits nascuts a l'estranger? i afavorir als cursos inicials i bàsics de col·lectius significatius, com ara ?els d'origen marroquí? -remarca la Núria-- i facilitar-los el coneixement de l'entorn.

L'organisme que des de fa 26 anys s'encarrega de les classes de català per a adults a Manresa va tenir durant l'any passat 824 alumnes a la ciutat, entre els quals destaca la gran varietat de procedències. Els dos grups majoritaris són ?els provinents del nord d'Àfrica i d'Amèrica Central i del Sud?. La directora del CNL Montserrat remarca que els alumnes provinents de la resta d'Àfrica (Senegal, Nigèria, Guinea, Ghana i Gàmbia) han baixat, ?a causa de la situació econòmica que els empeny a continuar el seu periple migratori ca a altres països de la Unió Europea?. També destaca la presència d'alumnes procedents de l'Europa de l'Est, ?especialment de Romania, Polònia, Rússia i Ucraïna?, i ?la poca assistència d'alumnes de la Xina, l'Índia o el Pakistan?.

Del buidat estadístic dels 824 alumnes que van assistir a les classes el 2014 es desprèn que parlen 37 llengües diferents, encapçalats pel castellà (296), l'àrab (171), el català (128), l'amazic (34), el romanès/moldau (22), el rus (19), l'ucraïnès (18), el wòlof (13), l'anglès (12), el panjabi (12), el fula (11) i el francès (10), seguits del mandinka, el polonès, l'armeni, el portuguès, el xinès, el búlgar, l'urdú, l'hindi, el ioruba i setze llengües més.

Acolliment

La diversitat lingüística també és una realitat evident a les escoles i els instituts de Manresa. Sobre l'acolliment lingüístic, des dels Serveis Territorials d'Ensenyament, els membres de l'equip LIC (Llengua, Interculturalitat i Cohesió social) ens expliquen que des de fa uns tres anys la xifra d'alumnes nouvinguts anava baixant, però darrerament hi ha hagut un repunt en les arribades. Cal tenir en compte que el flux és continu, perquè en marxen cap a altres països de la UE però també en vénen de nous, i així ho constaten des de la comissió d'Escolarització.

Actualment, a Secundària només hi ha una aula d'acollida a l'IES Guillem Catà, una altra al Peguera i mitja a Cal Gravat. Pel que fa a Primària, en funciona una a l'escola Pare Algué i mitja

al Sant Ignasi, al Serra i Hünter i a la Renaixença. A més d'aquestes aules -destinades a donar als alumnes uns coneixements de supervivència--, hi ha també el servei de suport logístic, que té l'objectiu de continuar assistint els alumnes en l'aprenentatge de les diferents matèries.

M. Àngels Casanovas, coordinadora pedagògica i exprofessora de l'aula d'acollida de l'IES Lacetània, ens explica que en aquests moments al centre hi cursen estudis uns 1.400 alumnes d'ESO, Batxillerat i Cicles Formatius, tant de Grau Mitjà com de Grau Superior i que aquest curs tenen alumnes de les següents nacionalitats: 105 marroquins, 40 romanesos, 14 bolivians, 13 equatorians, 11 argentins, 8 polonesos, 7 russos, 7 peruans, 6 ucraïnesos, 5 xinesos, 5 brasilers i 3 senegalesos. ?En total, doncs, tenim 224 alumnes d'altres nacionalitats?. Casanovas puntualitza que ?a aquestes xifres cal sumar-hi altres nois i noies d'aquests mateixos orígens, però que ja han nascut aquí i que, per tant, ja tenen nacionalitat espanyola. Aquest segon grup, que no tenim comptabilitzat, a l'institut parla català i castellà, però continua mantenint a casa la llengua d'origen?.

Ramon Fontdevila, professor de català i coordinador LIC de l'IES Guillem Catà, ens facilita una enquesta sobre temes de sociolingüística feta fa dos anys als alumnes d'ESO de 1r de batxillerat del centre. Dels 244 alumnes enquestats, n'hi havia 38 que tenien com a llengua familiar l'àrab, 8 l'amazic, 6 el xinès, 4 el romanès, 3 el polonès i 7 més altres llengües sense concretar. Pel que fa a l'IES Lluís de Peguera, Imma Ancho, integradora social, ens diu que tenen alumnes de 28 països diferents: Argentina, Armènia, Bolívia, Brasil, Bulgària, Colòmbia, Cuba, Equador, França, Marroc, Perú, Uruguai, Guinea Equatorial, Hondures, Índia, Japó, Mèxic, Moldàvia, Nicaragua, Pakistan, Polònia, República Dominicana, Romania, Rússia, Senegal, Ucraïna, Veneçuela i la Xina.

D'altra banda, Teresa Torra, exdirectora de l'IES Pius Font i Quer, ens informa que actualment dels 678 alumnes d'ESO i Batxillerat, n'hi ha 84 d'origen estranger: 23 marroquins, 9 romanesos, 5 xinesos, 4 equatorians, 3 bolivians, 2 uruguaians, 2 moldaus, 1 italià, 1 polonès, 1 ghanès, 1 ucraïnès, 1 argentí, 1 peruà, 1 xilè, 1 colombià i 26 d'origen sud-americà, però amb nacionalitat espanyola. El director de l'IES Cal Gravat, Antoni Masegú, explica que tenen set alumnes a l'aula d'acollida, de procedència magribina (3), xinesa (2) i sud-americana (2), però n'havien tingut més anys enrere i considera que tenen sort de la feina prèvia que es fa als centres de Primària.

Al Lacetània van tenir aula d'acollida durant set anys, entre els cursos 2006-07 i 2012-13. ?Alguns anys vam arribar a tenir dotació de dos professors per atendre-la. A l'últim curs ja només vam tenir la dotació de mig professor. Els cursos en què hi vam tenir més alumnat, vam arribar a atendre uns 30 i escaig de nois i noies, acabats d'arribar d'altres països. En uns pocs casos (em sembla recordar que 4) els nois eren analfabets totals?. La Maria Àngels també constata que a l'actual curs 2015-16 hi ha un degoteig de noves incorporacions: ?En aquests moments ja tenim 8 nois i noies acabats d'arribar d'altres països que s'han incorporat a l'ESO sense tenir cap coneixement de la nostra llengua i sense recursos per atendre'ls. Només els podem oferir un parell d'hores d'atenció lingüística i 2 de matemàtiques, completament insuficients perquè és puguin integrar amb rapidesa al nostre sistema educatiu. Per tant, serà del tot necessari que el departament d'Ensenyament ens doti altra vegada d'aula d'acollida?.

Famílies lingüístiques

A Manresa tenim representació de bona part dels grans grups lingüístics del món. L'àrab i l'amazic destaquen pel nombre de parlants a la ciutat -recordem que hi ha 5.417 marroquins. Són llengües que pertanyen a la família de les afroasiàtiques, i conformen una família lingüística constituïda per uns 375 idiomes que, amb més de 400 milions de parlants, s'estén des de les costes atlàntiques de Mauritània a l'oest fins a la província iraniana del Khuzestan a l'est, i des de la frontera siriana amb Turquia al nord fins a Somàlia al sud.

La tercera llengua estrangera més parlada seria el romanès; hi ha 1.417 ciutadans romanesos, als quals cal sumar els procedents de Moldàvia, ja que el moldau es considera la mateixa llengua.

Pertany a la família indoeuropea, que inclou centenars de llengües parlades per uns 3.000 milions de persones i abraça la majoria de les d'Europa i l'Àsia sud-oriental, i per vicissituds històriques s'han estès a tots els continents, i predominen també clarament a Amèrica i Oceania. El català pertany a aquesta família lingüística, però també hi pertanyen les altres llengües romàniques, com ara el castellà, el romanès/moldau, el portuguès, el francès o l'italià; germàniques com l'alemany o l'anglès, eslaves com el rus, l'ucraïnès, el polonès el búlgar o el bielorús; indoiraniques com l'hindi, l'urdú, el panjabi o el bengalí, i també l'armeni, aïllat de la resta.

La quarta llengua per nombre de parlants és la xinesa, de la família sinotibetana, amb una comunitat de 613 persones, seguida pel grup de llengües de la família nigerocongolesa: wòlof, mandinka, ful, ioruba, temne, akan, fang, bambara, bubu, mooré, susu, lingala, makua, twi, igbo, edo o bangwa. Cal tenir en compte que en països com Nigèria o el Camerun s'hi parlen centenars de llengües. En el cas de Nigèria, n'hi ha 510 i, tot i que l'idioma oficial sigui l'anglès, hi trobem representades les tres grans famílies de llengües africanes. La majoria són del grup nigerocongolès, però l'idioma haussa és afroasiàtic i el kanuri, parlat en el nord-est, és de la família de les llengües nilosaharianes.

Dins del col·lectiu procedent de l'Amèrica Central i del Sud, tenim parlants de llengües ameríndies, com el quítxua, l'aimara i el guaraní. Finalment, també hi trobem llengües caucàsiques, com el georgià; altaiques, com l'uzbek o el turc; uralianes, com l'hongarès o el finès; de la família tai-kadai, com el tailandès; àustriques, com el bahasa indonesi i el javanès, o aïllades, com és el cas del japonès.

Prejudicis

Des del CNL Montserrat, ens comenten que no sempre és fàcil saber la llengua materna o inicial dels alumnes perquè alguns reproduïxen els prejudicis del país d'origen: ?Tothom parla àrab i quan els vas coneixent et diuen que la seva llengua materna és l'amazic?. Un cas semblant al de l'amazic, també conegut com a berber, que es parla al Marroc i a Algèria, és el de llengües ameríndies com el guaraní o el quítxua. ?N'hi ha que se n'avergonyeixen i et diuen que el parlen els pares, però ells no?.

La lingüista Carme Junyent confirma que a molts, ?si els preguntes, per exemple, si parlen quítxua, s'ho poden prendre com un insult, com si els estiguessis dient: ?Tu ets indi'. Ara bé, molta gent tampoc té consciència de quina llengua parla, cosa que passa sobretot amb els africans, que en algunes regions estan acostumats a aprendre la llengua del veí i no s'identifiquen amb una sola llengua. Finalment, hi ha molta gent que s'ha sentit maltractada per la seva llengua i, per això, molt sovint acostumen a amagar aquesta informació?. Junyent també recorda que una vegada va tenir una alumna que parlava una llengua túrquica de Rússia. ?A l'escola, però, havia après que la seva llengua era un dialecte del rus i, alhora, que el dialecte és una varietat d'una llengua. Ella no veia relació amb la seva llengua i el rus. Al llarg de l'assignatura que va fer amb mi, va esbrinar finalment a quin grup pertanyia la seva llengua. Evidentment, no té res a veure amb el rus, però, en canvi, a l'escola li havien explicat que era un dialecte d'aquesta llengua. I d'aquests casos n'hi ha uns quants?.

En el cas del xinès, des del CNL Montserrat es constata que no n'hi ha gaires que assisteixin als cursos de català, ?però els que vénen en general assimilen el xinès mandarí a la llengua de veritat i pensen que el castellà és el que fa aquesta funció aquí?. Quant als alumnes procedents de l'Àfrica subsahariana, ?molts no s'adrecen, en un primer moment, als companys seus en la llengua materna que comparteixen sinó en francès?, tot i que remarquen que ?a l'Àfrica la gent sap moltes llengües, que sovint aprenen treballant als països de l'entorn?. Pel que fa als països de l'Est, alumnes de diferents llengües solen parlar entre ells en rus, sobretot els més grans. És el cas de parlants procedents de Bielorússia, Búlgaria o Ucraïna, ?d'on ara n'arriben bastants pel tema de la guerra?, remarquen al centre.

Normal
0

21

false
false
false

ES
X-NONE
X-NONE


```
/* Style Definitions */
table.MsoNormalTable
{mso-style-name:"Tabla normal";
mso-tstyle-rowband-size:0;
mso-tstyle-colband-size:0;
mso-style-noshow:yes;
mso-style-priority:99;
mso-style-parent:"";
mso-padding-alt:0cm 5.4pt 0cm 5.4pt;
mso-para-margin-top:0cm;
mso-para-margin-right:0cm;
mso-para-margin-bottom:10.0pt;
mso-para-margin-left:0cm;
line-height:115%;
mso-pagination:widow-orphan;
font-size:11.0pt;
font-family:"Calibri","sans-serif";
mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-language:EN-US;}
```

Kulwinder Kaur (panjabi)

Té 29 anys, va néixer a l'Índia i va arribar a Manresa fa dos anys. La seva llengua materna és el panjabi i coneix altres persones a la ciutat que el parlen, però també sap anglès i una mica de català, llengua que aprèn al CNL Montserrat i en què ens diu que mira la televisió.

El panjabi és un idioma indoeuropeu indoirànic, parlat pels habitants de la històrica regió del Panjab (avui dividida entre el Pakistan i l'Índia) i la seva diàspora. Té uns 120 milions de parlants nadius, cosa que la fa aproximadament la desena llengua més parlada del món. L'estàndard escrit del panjabi, com a mínim des de fa 1.000 anys, ha estat basat en el dialecte Majhi, de la regió històrica de Majha, que s'estén per Lahore i uns altres districtes de la província del Panjab (Pakistan) i els districtes d'Amritsar i Gurdaspur de l'estat del Panjab de l'Índia.

Evi Sa'adam (javanès i bahasa)

Té 31 anys, va néixer a Indonèsia i va arribar a Manresa fa 4 anys. Parla javanès i bahasa, que és la llengua amb què va aprendre a llegir i escriure i és l'oficial d'Indonèsia. L'Evi també parla àrab, anglès, castellà i català, que està aprenent mitjançant els cursos del CNL Montserrat.

El javanès és la llengua que es parla a les àrees central i oriental de l'illa de Java, a Indonèsia. La parlen aproximadament 75.500.000 persones i pertany a la família àustrica austronèsica; per tant, està relacionat amb l'indonesi o bahasa indonesia i amb el malai. Molts parlants de javanès també parlen indonesi com a llengua oficial i de negocis. L'indonesi es basa en el malai, una llengua austronèsica (o malaiopolinèsica) que s'havia utilitzat com a llengua franca en l'arxipèlag indonesi durant centúries. Es va conformar com a idioma oficial d'Indonèsia en la declaració d'independència del 1945. És essencialment el mateix idioma (un dialecte) que el malai, la llengua oficial de Malàisia, encara que amb una gramàtica i una fonologia simplificades i amb molts mots prestats d'altres llengües.

Bàrbara Akayi Leke (bangwa)

Té 47 anys, va néixer al Camerun i va arribar a Manresa el 2003. La seva llengua materna és el bangwa i a Manresa només el parlen ella i el seu germà, però ens diu que n'hi ha més parlants a Barcelona o a Puigcerdà. També parla el pidgin english o llengua franca de l'anglès del Camerun, a més de l'anglès, el francès, el castellà i el català, que ha après en cursos del CNL Montserrat, a Creu Roja i a la feina. És presidenta de l'Associació Africana de Solidaritat de Manresa.

El bangwa/yemba/dschang, de la família nigerocongolesa bamileke, és una de les 280 llengües que es parlen al Camerun, un territori amb una altíssima riquesa lingüística. S'hi poden trobar llengües nigerocongoleses (com el ful), afroasiàtiques (com el haussa) i també nilosaharianes (com el kanuri). Creix molt l'ús del pidgin english, una llengua franca de comunicació entre les diferents comunitats.

Nana Yadom Adarkwah (twi)

Té 18 anys, va néixer a Ghana i va arribar a Manresa fa un any. Parla twi i va aprendre a llegir i escriure en anglès i twi. També parla una mica d'alemany i de català, que està aprenent als cursos del CNL Montserrat.

El twi és una llengua akan del grup kwa i de la família lingüística nigerocongoleesa. És parlat per més de 7 milions de persones, principalment a Ghana. El twi s'ensenyava fins a nivell universitari. El Buereau Ghana Languages des de 1961 regula la llengua i unifica l'ortografia akan que s'escriu utilitzant l'alfabet llatí. Es publiquen dos diaris en llengua akan: el Nkwantabisa i l'Akwansosem. Els principals dialectes són l'asante (ashanti) i el fante que són mútuament intel·ligibles però que de vegades es consideren com a llengües separades per la seva diferent tradició cultural i literària. El dialecte literari tradicional és l'akuapem. Quan s'utilitza com a llengua franca es diu akan.

Sheng Jian (xinès)

Té 41 anys i va néixer a la Xina. Viu a Manresa des del 31 d'agost de 2004 i ens diu que parla el xinès mandarí. Ara també parla castellà i una mica de català. Tot i que no fa servir habitualment cap mitjà de comunicació en català i s'adreça a la gent del seu voltant en castellà i xinès, sí que assisteix als cursos del CNL Montserrat.

El xinès és una llengua de la família sinotibetana, originària de la Xina, on és parlada per la gran majoria de la població. A finals dels anys noranta tenia uns 1.220 milions de parlants arreu del món, dels quals uns 1.200 habitaven a la República Popular de la Xina, on el dialecte mandarí és llengua oficial. També era oficial a l'antiga colònia britànica de Hong Kong (integrada a la Xina el 1997) i a Taiwan. Els anomenats dialectes del xinès podrien ser considerats en rigor llengües diverses per la seva gran diferenciació (comparable a la que hi ha entre el català i el francès) i perquè, de fet, cadascun d'ells agrupa nombrosos dialectes en sentit estricte. Preval, però, el sentiment d'unitat de la llengua, que recolza en la seva forma escrita. L'actual dialecte mandarí és parlat per més de dos terços de la població.

Mariana Kostiak i Svitlana Brayila (ucraïnès)

Tenen 26 i 31 anys, respectivament. Van néixer a Ucraïna, La Mariana va arribar a Manresa el juny del 2013 i la Svitlana, el gener d'aquest any. La seva llengua familiar és l'ucraïnès, idioma en què van a prendre a llegir i escriure. A més, la Mariana també parla rus, anglès, alemany i castellà, i la Svitlana, rus. I totes dues una mica de català, que senten al 3/24, TV3 i internet, i als cursos del CNL Montserrat.

L'ucraïnès pertany a la família indoeuropea i és una de les llengües eslaves de la branca oriental, parlada per uns 40 milions de persones. Té una gran varietat dialectal, explicable per la gran extensió del territori i la fragmentació política que ha viscut el país. L'idioma té els seus orígens en l'eslau antic (antic eslau oriental) de l'estat medieval del principat de Kíev o Rus de Kíev (segles X

a XIII), l'antic nom d'Ucraïna. En les seves fases inicials, es coneixia com a rutè, paraula que avui s'usa per a designar un idioma o dialecte que es parla a l'oest d'Ucraïna.

Ana Kardum (croat)

Té 42 anys, va néixer a Zagreb (Croàcia) i ha arribat a Manresa el gener d'aquest any. Va aprendre a llegir i escriure en croat, però també coneix l'anglès, l'alemany, el suec, l'italià i el castellà. Parla una mica de català, que està aprenent al CNL Montserrat, i diu que en fa servir la premsa escrita i la televisió.

El croat pertany a la família indoeuropea, és una de les llengües eslaves i és parlat per uns 7 milions de persones, principalment a Croàcia. Des del punt de vista lingüístic, el serbi i el croat són dues variants d'un mateix idioma. Des del punt de vista polític, fins al 1991 es va considerar que el serbi formava, juntament amb el croat i el bosnià, una de les varietats del serbocroat. El terme serbocroat es va utilitzar durant la major part del segle XX per referir-se a l'idioma comú de croats i serbis. Aquesta denominació va ser usada des de 1921 fins a la guerra dels Balcans a principis dels anys noranta, a manera de genèric dels dialectes parlats per serbis, croats, bosnians i montenegrins. Amb la separació de Iugoslàvia i l'aparició de nous estats, el terme va caure en desús, a excepció de la lingüística. Avui, la denominació de l'idioma és una qüestió polèmica, en la qual tenen molt a veure la història i la política. Després de la desintegració de Iugoslàvia i el cessament d'aplicació dels acords lingüístics entre Croàcia i Sèrbia s'insisteix molt, sobretot del costat croat, en la separació entre els tres idiomes.

El país de les 300 llengües

Segurament el fet que més ha marcat el nostre país en el tombant de segle ha estat l'arribada de persones d'arreu del món. Més d'un milió de persones en un període molt curt de temps i en una població que no arribava als 6 milions de l'eslògan. Un altre tret destacable és que el creixement s'ha donat en tot el territori. És més, comença més com a fenomen rural que com a fenomen urbà, de manera que ja sigui a Manresa, ja sigui a qualsevol poble del Bages o de Catalunya tenim una possibilitat molt gran de trobar-nos amb les llengües més insospitades.

A Catalunya hi ha parlants d'unes 300 llengües que formen part de la comunitat i que fariem bé de considerar com a patrimoni. Aquesta diversitat ---més d'un 10% de catalans no tenen ni el català ni el castellà com a primera llengua--- ens ha permès sortir de la dicotomia bilingüe que ens portava a l'extinció (del català, per si hi ha algun dubte) i ens fa possible reorientar la dinàmica de les llengües. El bilingüisme de la societat és el pas previ a la mort de la llengua subordinada i el monolingüisme no és en cap cas la millor resistència a l'homogeneïtzació: la història mostra que són les societats més diverses les que resisteixen millor la pressió de les llengües dominants.

Tenim, doncs, l'oportunitat de capgirar la disminució de l'ús del català però, per aconseguir-ho, ens cal també un canvi de comportament. Com tots els parlants de llengües subordinades, davant dels desconeguts tendim a emprar la llengua menys marcada, la que suposem que ens portarà menys problemes, és a dir, el castellà. Però amb aquest comportament el que fem és alimentar la llengua dominant i, el que és pitjor, abocar-hi als que ens permetrien canviar la dinàmica de les

llengües. Per si no n'hi hagués prou, aquest ús del castellà amb tots els que no ens semblen dels nostres és una forma de marginació que els recorda constantment que no són a casa seva. D'altra banda, molts han fet l'esforç d'aprendre català i troben molt poques possibilitats d'emprar-lo a causa d'aquest hàbit enverinat. Per als que són parlants de llengües amenaçades, això no és més que una forma de confirmar-los el que els han dit sempre els qui els han menyspreat, que la seva llengua no serveix per a res. I es veu que la nostra tampoc.

M. Carme Junyent

(Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades Universitat de Barcelona)